

potest pars per se determinabilis et praesupposita ab altera, et pars per se determinans priori accedens eamque complens. Traditio enim potestatis per se, natura sua praesupponitur acceptioni eaque proinde per se est determinabilis; acceptatio autem per se, natura sua, accedit traditioni, ideoque ipsa per se complet contractum. Verba ergo vel signa, prout exprimunt mutuam traditionem, se habent ut materia, prout vero exprimunt acceptionem, se habent ut forma. Haec porro est sententia, quam asseruit Benedictus XIV in Epistola ad Episcopum Goanum. Atque id sensisse videtur s. Thomas, qui in 4^a D. XXVI. q. 2. a. 1. ad 1^m ait: « verba, quibus consensus exprimitur matrimonialis, sunt forma huius sacramenti », et ad 2^m inquit: « sicut poenitentia non habet aliam materiam nisi ipsos actus sensui subiectos, qui sunt loco materialis elementi, ita est de matrimonio ». Actus vero contrahentium non sunt nisi consensus et signa eiusdem seu expressus consensus: ergo haec et forma et materia sunt sub diverso respectu, prout aliud et aliud significant. Dices in verbis contrahentium: *Accipio te in meam, in meum*, solam acceptionem significari. Respondeo ipsa acceptione traditionem quoque natura praecedentem significari: integer enim sensus, qui satis exprimitur, eorum verborum hic est: *Accipio te, qui te tradis mihi, in meum aut meam*.

VIII. In omni sacramento permanente reperire est id quod est sacramentum tantum, id quod est res tantum, id quod est res simul et sacramentum. Sacramentum tantum est id quod significat non significatur ab alio; res tantum est id quod significatur non significat; res et sacramentum est id quod significatur et significat. Ita in baptismo ritus exterior est sacramentum tantum: gratia est res tantum: character et res et sacramentum (s. Thom. III. p. q. LXVI. a. 1). Pariter « in matrimonio (ait idem suppl. q. XLII. a. 1 ad 5.) sunt illa tria, quia sacramentum est obligatio quae innascitur viri ad mulierem ex talibus actibus (vinculum manens), sed res ultima contenta (gratia nempe, quam producit) est effectus huius sacramenti; non contenta autem est res, quam magister determinat (h. e. coniunctio Christi cum Ecclesia, quam sacramentum non facit, sed significat) ». Sane ritus extrinsecus sive expressio consensus significat et facit unionem sanctam coniugum unionemque significat Christi et Ecclesiae: quia igitur hic ritus significat aliquid, non significatur ab alio, est sacramentum seu signum tantum. Quia vero per hunc ritum gratia significatur et producit, ea est res huius sacramenti, et quia ea nihil aliud significat, est res tantum. Per illum vero ritum fit unio seu vinculum permanens coniugum, quod proinde ab eo ritu significatur, ipsum porro significat tum unionem Christi cum Ec-

clesia tum gratiam seu sanctitatem, quae sibi debetur, et qua unio Christi et Ecclesiae supernaturali modo repraesentatur. Huic enim vinculo ex institutione Christi gratia debetur quae, cum illud fit, confertur et cum eo manet; quae gratia est sacramentalis, quaeque per peccatum quidem amitti potest, sed sequente poenitentia, ab eodem vinculo manente exigitur. Vinculum ergo et significatur et significat: est proinde res simul et sacramentum.

Cum ergo matrimonium dicitur sacramentum, tum contractus tum vinculum intelligitur, quae non sunt duae res disparatae, sed prima est causa alterius, ut ait Eugenius, sive prima est matrimonium in fieri, per ipsum enim contractum uniuntur coniuges, altera est matrimonium in facto esse. Est autem advertenda specialis ratio, qua sacramenti appellatio fit matrimonio permanenti. Nam vinculum manens non est aliquis character sicut in tribus sacramentis nec est sacramentum sicut corpus Christi sub speciebus: sed sacramentum est; quia significat unionem Christi cum Ecclesia et gratiam exigit, est autem sacramentum manens, quia vinculum manet.

APPENDIX

Secundum ea, quae dicta sunt, expedire licet sequentes quaestiones.

I. Quaeres I. Utrum citra consensum amborum possit de potentia absoluta Dei consistere matrimonium. Ratio dubitandi est quia essentia matrimonii in mutua obligatione seu potestate mutua alterius in alterum consistit, cuius causa est consensus; at potest certe Deus supplere vim causae secundae et transferre potestatem unius in alterum: ergo. Verum quamvis possit Deus conferre alteri dominum in alterum absque huius consensu, non videtur id facere posse quoad matrimonium. Nam ponatur haec mutua potestas citra consensum amborum; quaero: cum vir et mulier congregiuntur, accedit ne uterque ad alterum affectu maritali probans et volens hanc mutuam obligationem et potestatem, an non: si sine affectu maritali uniuntur, uniuntur ergo affectu fornicario, non accedentes alter ad alterum tanquam suum, porro ille affectus est intrinsece malus (ut iam probavimus): Deus autem nequit dare potestatem ad actum intrinsece malum. Nec dicas malum non esse, cum Deus corporis potestatem dederit: ex hac enim potestate divinitus facta sequitur solum ut vir possit accedere ad mulierem tanquam suam et mulier pariter ad virum ut suum, quod est uniri affectu maritali, volente seu probante mutuam obligationem. Oportet ergo ut cum congregiuntur, antecederet saltem antecessione naturae, velit uterque eam mutuam

obligationem et potestatem; hic autem est consensus mutuus in ipsum matrimonium. Ergo. Quare consensus de essentia matrimonii esse dicendus est.

II. Quaeres II. Utrum matrimonium infidelium, cum ambo baptizantur, evadat sacramentum. Respondeo: matrimonium baptizatorum est sacramentum; atqui suscepto baptismo matrimonium praecedens perseverans est matrimonium baptizatorum: ergo. Neque necessarius consensus deest; eo ipso enim quod volunt baptizari consentiunt saltem implicite in eam vinculi indissolubilitatem, quae propria est matrimonii baptizatorum; matrimonium enim ratum speciali ratione est indissolubile propter significationem: consentientes autem in eam indissolubilitatem consentiunt quoque in vinculum: quare uterque consensus, eo signo externo, quod est susceptio baptismi, explicitus, sunt nova materia et nova forma sacramenti, dum fit. Cf. Sanchez L. II. D. 9.

III. Quaestio III. Utrum matrimonium fidelis cum infideli quando valet, sit sacramentum gratiam efficiens saltem in fideli. Quaestio est non de sola significatione, sed de efficientia gratiae. Respondeo Sanchez ibid. D. 8: « dicendum ex parte neutrius esse sacramentum, quia matrimonium in utroque coniuge est unum numero sacramentum, sicut est unum numero matrimonium: ergo si in uno non est sacramentum, nec erit in altero ». Et sane e sententia Gregorii XIII in litt. datis 25 Ian. 1585, haec matrimonia non videntur rata: ait enim: nos idcirco attendentes huiusmodi connubia inter infideles contracta vera quidem, non tamen adeo rata censi, ut necessitate suadente dissolvi non possint, etc. » atqui matrimonium sacramentum est ratum.

Verum sententia quoque contraria probabilis videtur. Et 1) quidem repugnantia non apparet. Unus est enim contractus, qui causa est gratiae: gratiam vero efficit in eo qui est eius capax. Iam vero non repugnat quod gratiam unus recipiat, alter non; neque repugnat ut infidelis sit minister extraordinarius alicuius sacramenti, ut patet in baptismo: igitur non repugnat quod sacramentum uterque administret; illud tamen sit efficax gratiae solum quoad fidelem. Sane 2) si fidelis gratia sacramentali careret in hoc casu, non satis liquet cur Ecclesia primis seculis et identidem alicubi postremis quoque seculis (cf. Perrone De Matrim. L. II. Sect. I. c. 7. a. 2. p. 334), permiserit huiusmodi coniugia cum damno tanto fidelium. 3) Potissimum, si matrimonium fidelis cum infideli est purus contractus naturalis, is non legibus Ecclesiae, sed civilibus subiacebit; et tunc poterit quidem illud ab Ecclesia prohiberi fideli, propter ius quod ipsa in personam fidelem habet, sed non satis intelligitur cur sola

Ecclesia illud possit irritare: teste enim Pio VI, ratio cur Ecclesia sola possit irritare, est haec, quia nempe contractus est sacramentum: si ergo ille est contractus pure naturalis, non poterit ab Ecclesia sola irritari. Et sane (suppositis iis, quae de potestate Principum dicemus in ultimo capite) cur princeps irritare non poterit contractum pure naturalem, qui par est prorsus illi, qui inter infideles fieret? Iam vero tutum non est negare quod Ecclesia sola possit hunc contractum irritare; nam certum est omnia, quae nunc sunt, impedimenta dirimentia, inter quae est et istud, valorem habere ab Ecclesia; et ea cum ultimis seculis in certis missionibus potestatem fecit horum matrimoniorum, nullam mentionem iniecit potestatis secularis, ad cuius normam sit agendum, quamvis omnes conditiones necessarias accurate expresserit. Cf. Perrone l. c. Gregorius vero XIII non negat esse hoc matrimonium ratum, imo id implicite affirmat, sed negat esse *adeo ratum* etc.

Id quidem censuisse nobis videtur Innocentius III c. *Gaudemus De Divortiiis* inquiring sacramentum matrimonii esse *inter fideles et infideles*: provocans enim ad verba Apostoli 1. Cor. VII. 12 satis significat se loqui de iis matrimoniis, quae inter fidelem et infidelem contrahuntur.

CAPUT III.

DE PROPRIETATIBUS MATRIMONII

Aggredimur nunc penitiores quaestiones, quae circa proprietates matrimonii versantur. Ea sunt *unitas et indissolubilitas*. Singillatim quae ad singula spectant persequemur.

§. I.

De Unitate

THESIS XII.

Polyandria simultanea iure naturae illicita est et irrita. Polyandria et polygamia successiva licita est et per se honesta.

I. Polyandria est coniunctio unius mulieris cum pluribus viris. Ea simultanea est vel successiva. Docemus polyandriam simultaneam esse illicitam et irritam ipso iure naturali (de polyandria successiva in p. seq. loquemur). Ea enim coniunctio, quae positive excludit fines omnes matrimonii, nequit esse matrimonium; atqui talis est simultanea polyandria. Sane finis primus est procreatio et educa-